

Zadelmakerij

Het naar leer, talkpoeder en vers vet. Hier heeft H. F. Schoenmaker zijn bedrijf: zadelmaker van beroep, maar net zo thuis in het opmaken van springveren matrassen en het verfstoffen van veren- en kapokken bedden, precies zoals zijn advertentie laat zien. Het vak is breder dan alleen zadels: een zadelmaker is ook rijtuig- en meubelstoffeerder, reparateur van koetszittingen, riemen en tuigwerk voor de paarden die Hilversum nog dagelijks door de straten trekken. De handel draait op de vaste ritmes van het dorp dat stad wil worden: koetsen naar de markt en een koetsier die vóór het najaar nog een rijtuigstel zoekt. Touw en leer raken elkaar in elke gesp en lus; het dikke lijnwerk komt vaak uit de regio, waar lijnbanen (touwslagerijen) nog handwerk leveren. Intussen dringt de moderniteit binnen, het treinstation maakt aanvoer en afzet groter, maar luidt ook verandering in: fietsen, later automobielen. Rond 1898 staat de zadelmakerij nog pal in het hart van Hilversum, ambachtelijk, servicegericht, en onmisbaar in een tijd waarin mobiliteit nog met pezen, lijnen en leer werd gestikt.

Tijdlijn:

- Voor 1874 – Lijnbanen (touwslagerijen) in omliggende plaatsen van het Gooi leveren hennep- en manillatouw voor scheepvaart, boerenwerk en tuigage.
- 1874 – Opening Station Hilversum: betere aan- en afvoer van leer, beslag en touw; ambachten rond vervoer (zadelmaker, rijtuigbouwer, stoffeerder) profiteren.
- Jaren 1880 – In krantenadvertenties duikt de zadelmakerij expliciet op aan de Kerkbrink.
Advertentie H. F. Schoenmaker, zadelmaker, Kerkbrink No. 9, Hilversum; biedt o.a. springveren matrassen en beddenverstoffing aan (De Gooi- en Eemlander najaar 1885).
- Ca. 1890–1900 – Mix-bedrijf: zadelmakerij + rijtuig/meubel-stoffering; vraag uit burgerij, koetsdiensten en middenstand.
- Eind 19e eeuw – Mechanisatie in touwindustrie zet door; kleine hand-lijnbanen nemen af, aanvoer vaker via grotere producenten.
- Rond 1898 – Zadelmakers zijn nog kernleveranciers voor mobiliteit: reparaties aan tuigen, sluitwerk, riemen; aanvullend woning- en rijtuigstoffeerwerk.

Zou vader Jan hier gewerkt hebben?

De ondergetoekende beveelt zich
beleefd aan tot het **maken en op-**
maken van SPRINGVEEREN MATRAS-
SEN. Maakt en verstopt alle soorten van
VEEREN- en KAPOKKEN BEDDEN,
alles tegen fabrieksprijzen.

H. F. SCHOENMAKER,
Zadelmaker, Kerkbrink No. 9, HILVERSUM.